

KORR

+
Pracovné
listy vo
vnútri!

KEŇA & MARSABIT

Komunitné spoložitie, prázdne studne,
práca saleziánov a viac

SPOZNAJTE KEŇU

O nádherných západoch slnka,
koráľkových ozdobách, divokých
zvieratách a mnohom inom

ŠKOLA ZMENOU

Škola ako šanca na zmenu
v Keni.

DÁŽĎ POŽEHNANÍM

Voda, jej nedostatok, starosti a radosti
bežných ľudí v Keni

Editoriál

Milí čitatelia, učitelia, animátori, rodičia,

brožúra, ktorú držíte v rukách, je určená vám, ktorí chcete spolu s vašimi deťmi spoznať a okúsiť čaro ďalekej Kene a zároveň sa zapojiť do celoslovenskej verejnej zbierky Tehlička, ktorú organizuje občianske združenie SAVIO.

Do aktivít počas zbierky sa môžu zapojiť deti materských škôl, žiaci základných a študenti stredných škôl, centrá voľného času, univerzitné pastoračné centrá, detské a mládežnícke „stretká“, spoločenstvá, farnosti a v neposlednom rade široká verejnosť.

Tento rok sme sa rozhodli pre jednu komplexnú brožúru, ktorá vám v prvej časti poskytne základné informácie o kraji Marsabit v Keni. V druhej časti sa pozrieme na Keňu **očami našich misijných dobrovoľníčok Moniky a Anky**, ktoré nám napísali **tri tematické blogy – o krajine, o probléme s vodou a vzdelávaní**. Rozvrhnutie a načasovanie vašej práce s deťmi je vo vašich rukách a tento rok nie je viazané na konkrétne týždňové témy.

Novinkou tohto roka sú **pracovné listy** na konci každej témy, ktoré môžete nakopírovať pre individuálnu či skupinovú prácu detí.

Dávame do pozornosti aj našu stránku **www.tehlicka.sk**, kde môžete nájsť detailnejšie rozpracované aktivity a materiály na stiahnutie – mapy, fotky, obrázky, hudba, recepty a iné.

Ďakujeme vám za váš osobný vklad do tohto spoločného diela a za šírenie myšlienky dobročinnosti vo vašich triedach, rodinách a okolí.

Tím Tehlička 2018

KEŇA & MARSABIT

Komunitné spolužitie, prázdne studne, práca saleziánov a viac

SPOZNAJTE KEŇU

O nádherných západoch slnka, koráľkových ozdobách, divokých zvieratách a mnohom inom

DÁŽĎ POŽEHNANÍM

Voda, jej nedostatok, starosti a radosti bežných ľudí v Keni

ŠKOLA ZMENOU

Škola ako šanca na zmenu v Keni

Keňa & Marsabit

/07

Naše spoznávanie Kene

/23

Keď je dážď požehnaním

/31

Škola ako šanca na zmenu

/39

Keňa

Marsabit

Keňa je rovníkový štát ležiaci vo východnej Afrike pri brehoch Indického oceánu. Na západe susedí s Ugandou (933km), na severozápade s Južným Sudánom (232 km), na severe s Etiópiou (861km), na východe so Somálskom (682km) a na juhu s Tanzániou (769km). Hlavným a zároveň najväčším mestom Kene je Nairobi (okolo 3,5mil. obyv.). Druhým najvýznamnejším mestom je prímorské mesto Mombasa (okolo 1mil.obyv.), nachádzajúce sa na južnom pobreží Kene.

Keňa je etnicky bohatá krajina. Z 50 rôznych etnických skupín žijúcich v Keni sú najpočetnejší Kikujovia (približne 22%). Až 67% obyvateľstva žije na vidieku. Gramotnosť obyvateľov dosahuje 85,1% a takmer 50% populácie má do 20 rokov.

Keňa sa nachádza v rovníkovej a monzúnovej oblasti. Pri pobreží prevláda horúce a vlhké podnebie, na severe a severovýchode sú púšte a polopúšte. V mesiacoch marec – máj a november – december býva obdobie daž-

ďov. Ročné úhrny zrážok sú pri pobreží okolo 1100 mm a vo vnútrozemí 500 až 1000 mm. Na náveterných svahoch hôr sú ročné úhrny zrážok až 1500 mm a v najvyšších polohách (nad 3500 m.n.m.) padá i sneh. Najteplejšími mesiacmi sú február a marec, najchladnejšími jún a júl. Rozdiel teplôt je však len do 7 °C. Pobrežie Indického oceánu má cez deň okolo 30 °C a v noci okolo 22 °C. Na severe v oblasti púští presahujú denné teploty 35 °C.

Príroda Kene sa vyznačuje svojou rozmanitosťou. V nadmorskej výške do 3 000 m n. m. prevládajú savany. Vo vnútrozemí sú väčšinou stepi alebo savany, na východe od jazera Turkana púšte a polopúšte. Na pobreží a v západnej časti sa vďaka vyšším zrážkam nachádzajú husté tropické pralesy. Vo vyšších polohách nad 3 000 m n. m. je nižšia, horská vegetácia.

Prírodné bohatstvo Kene je udržiavané v množstve národných parkov a rezervácií. Medzi najznámejšie patrí park Masai Mara

Oficiálny názov:

Kenská republika

Hlavné mesto:

Nairobi

Rozloha:

581 309 km²

Počet obyvateľov:

okolo 50 mil.

Hustota obyvateľstva:

78 obyvateľov na km²

Úradný jazyk:

swahilčina, angličtina

HDI (index ľudského rozvoja):

0,555 (146. miesto)

Náboženstvo:

protestanti 47,7%, katolíci 23,4%, islam 11,1%, tradičné africké náboženstvo 1,6%, iné 16,6%

Vznik republiky:

12. december 1963

Priemerná dĺžka života:

62,2 roka

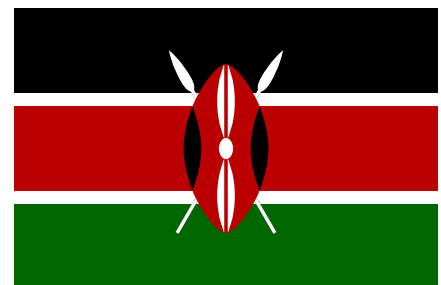

Foto: Wikipedia

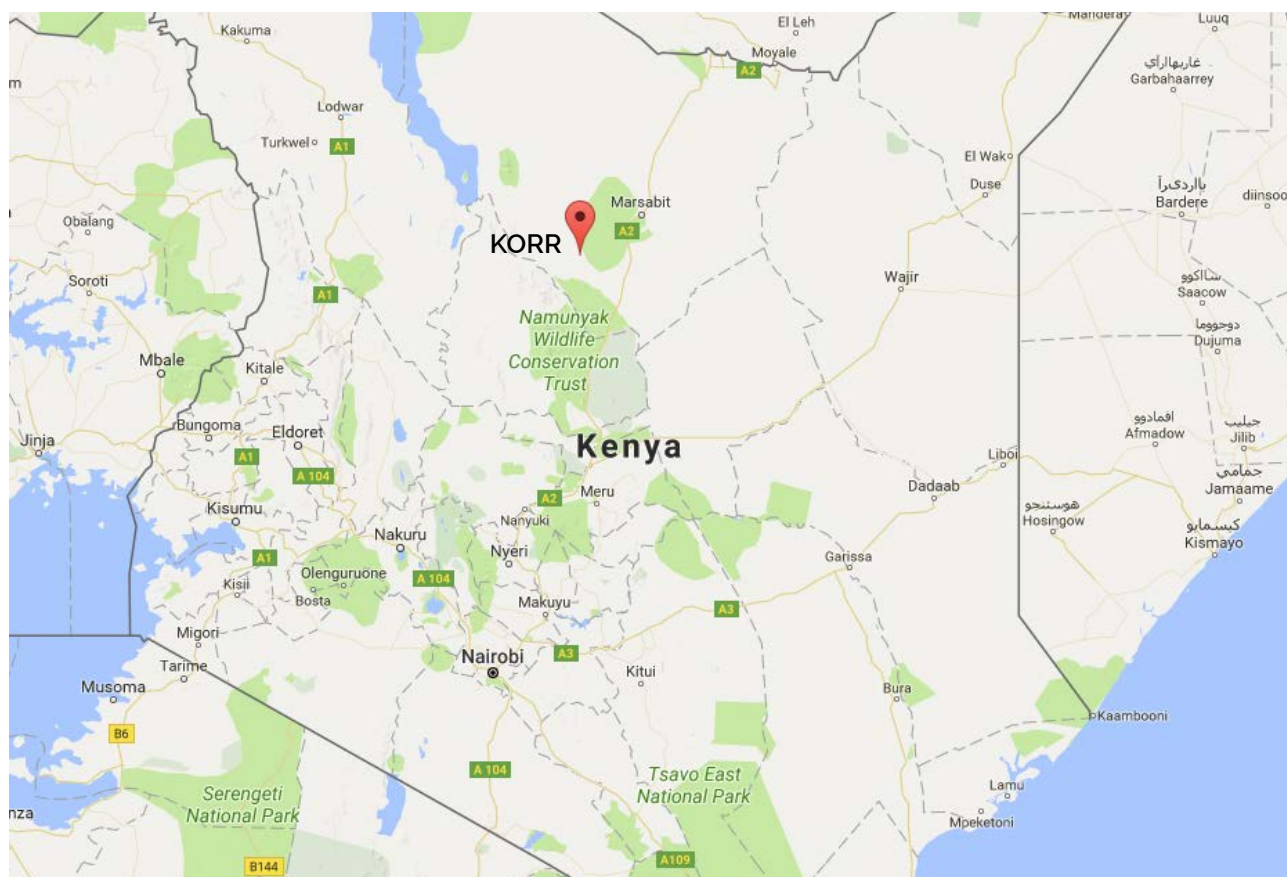
či Národný park Tsavo. Žijú tu typické africké zvieratá ako lev, slon africký, žirafa, nosorožec, hroch obojživelný, zebra, gabela, antilopa a pod.

Turistický ruch a prírodné bohatstvo má za následok na africké pomery nadpriemerný HDP na obyvateľa – okolo 1 500 USD. Dovážajú sa väčšinou suroviny a stroje. 75% všetkých Keňanov je zamestnaných v poľnohospodárstve a len zvyšných 25% pracuje v továrňach alebo službách. Keňa je najväčším producentom kávy v Afrike. Krajina má veľký štátny dlh, ktorý spôsobuje nárast nepokojov, ktoré vyvo-

láva i vysoká nezamestnanosť (50%) zvyšovaná utečencami zo Somálska. V Keni sa od roku 1963 platí kenským šilingom, ktorý je najsilnejšou menou vo východnej Afrike.

Keňa je rozdelená do 47 krajov. Tieto kraje sú geografické jednotky, ktoré od roku 2010 sú Kenskou ústavou ustanovené ako jednotky decentralizovanej vlády. To znamená, že každý kraj má moc riadiť sa samostatne. Najväčším krajom Kene je kraj Marsabit, v ktorom bola v posledných rokoch niekoľkokrát vyhlásená humanitárna kríza, spôsobená klimatickými

zmenami. V tomto kraji pôsobia saleziáni na dvoch miestach. Jedným z nich je mesto Korr, situované na juhu oblasti. SAVIO sa tento rok rozhodlo pomôcť prostredníctvom Tehličky práve tomuto miestu, dlhodobou sužovanému nedostatkom hlavného zdroja života – vody.

Zdroj: google.com/maps

Marsabit

Kraj Marsabit je jeden z 47 krajov Kene nachádzajúci sa na severe krajiny. So severnej a severovýchodnej strany susedí s Etiópiou hranicou dlhou 500 km. Východnú hranicu tvorí kraj Wajir a juhovýchodnú kraj Isiolo. Z juhu obklopuje Marsabit kraj Samburu. Na západe tvorí prírodnú hranicu veľké slané jazero Turkana.

Marsabit sa nachádza 550 km severne od Nairobi, hlavného mesta Kene. Je to jeden z najbohatších krajov na prírodné minerály s unikátnou topografiou, plný malebných údolí bohatých na turistický ruch. Takisto je najsuchším krajom Kene. Priemerné ročné zrážky sa pohybujú medzi 150 mm v nízko položených oblastiach a menej ako 700 mm vo vyššie položených miestach. Zrážky sú nepravidelné a nespoľahlivé.

Názov Marsabit údajne pochádza zo starých anglických slov mars a abit, čo znamená vysoké a chladné, ktorými ho nazývali európski bádatelia. Kraj zahŕňa štyri volebné obvody (Saku,

North Horr, Laisamis a Moyale). Administratívne sa delí na sedem okresov.

Kraj Marsabit je domovom pre 14 kmeňov. Nadradenými sú kmene Borana, Turkana, Gabra. Tieto kultúrne odlišné komunity vo veľkej miere spolužijú v pokoji. Kraj Marsabit organizuje každoročne aj festival diverzity, ktorý sa nazýva Lake Turkana Cultural Festival. Jeho cieľom je oslavovať kultúrnu rozdielnosť a taktiež budovať vzťahy medzi týmito kmeňmi.

Krajské mesto:

Marsabit

Rozloha:

70 961,3 km²

Počet obyvateľov:

cca 310 000

Hustota obyvateľstva:

4 obyvatelia na km²

Úroveň chudoby:

92 %

Zdroje:

chov dobytky, menší rybolov, zber piesku, ťažba kameňa, soli, drahokamov a drahých kameňov, drobné obchodovanie

Východ slnka v Korr (kraj Marsabit). Foto: © Adriana Mahdalová

Komunitné spolužitie

Obyvatelia Marsabitu žijú prevažne v tzv. maňatách (manyatta) – komunita jednoduchých domčekov vyrobených z pevného prútia. Pomedzi prúty sú prepletené papierové kartóny alebo plechy. V horúčavách za-

bezpečujú obyvateľom trochu tieňa. Tieto domčeky si ľudia stavajú komunitne, teda niekoľko domčekov si postavia vedľa seba a celý priestor oddelia jednoduchým plotom, vnútri ktorého vzniká priestor aj na bezpečné detské hry. Na tomto malom

pozemku tiež chovajú mladý dobytok. Jednoduchosť tohto spôsobu života zabezpečuje ľuďom rýchlu možnosť premiestnenia, keďže zväčša žijú kočovným spôsobom života.

Hospodárstvo

Krajská ekonomika sa takmer výhradne zaoberá chovom hospodárskych zvierat. Väčšina domácností (okolo 80%) vlastní hospodárske zvieratá a to má zásadný vplyv na všetky ostatné hospodárske a sociálne vzťahy. Hospodárenie s dobytkom vychádza zo silnej kultúrnej tradície a zaručuje obyvateľom istú kultúrnu hrdosť. Dobytok takmer vôbec nie je chovaný pre mäso a obživu. Vlastniť kravu, ťavu či kozu znamená mať majetok a určuje to tiež sociálny status – čím

viac dobytka, tým väčšia prestíž a bohatstvo. Okrem majetku je dobytok tiež významné platidlo fungujúce pri rôznych formách obchodu. Muž dostane manželku len výmenou za dobytok. Na dobytku záleží v takmer každej situácii. Je kultúrne zakorenené, že o dobytok sa starajú výhradne muži, ktorí sú z generácie na generáciu pastiermi stáda. Keď otec umrie, pastierom sa stáva syn a pokračuje v jeho úlohe, teda stáva sa pastierom a už nemá priestor na svoju vlastnú predstavu o budúcnosti či vzdelanie.

Tradičný domček. Foto: © Adriana Mahdalová

Ženy a ich postavenie

Kraj Marsabit čelí vysokej rodovej nerovnosti, ženy majú omnoho nižšie postavenie ako muži. Z hlbokej kultúrnej tradície vychádza, že muži majú dominantné postavenie. Narodený chlapec je uprednostňovaný pred dievčaťom, pričom vo väčšine prípadov sa považuje dievča len za zdroj bohatstva, ktoré rodina za ňu získa pri sobáši. V dievčenských školách je nízka miera zápisu a vysoká miera predčasného ukončenia školskej dochádzky, čo dáva dievčatám obmedzené možnosti získať potrebné zručnosti a odbornú prípravu na povolanie. Úlohou ženy je starať sa takmer o všetko v rodine. Od výchovy detí cez domácnosť po zabezpečovanie stravy, dreva... Dievčatá často nemajú šancu študovať aj pre

ich tradičné povinnosti. Existujú tiež zvláštne kultúrne fenomény, s ktorými sa mladé dievčatá počas života pasujú.

Ženská obriezka

V tomto kraji sa ešte stále praktizuje rituál ženskej obriezky (alebo v niektorých prípadoch je presnejšie uviesť výraz FGM – female genital mutilation – mrzačenie ženských orgánov), prostredníctvom ktorej sa, podľa tradície, z dievčaťa stáva zrelá žena. Dievčatá, ktoré obriezku nepodstúpia, sú označované za nečisté. Ženská obriezka je oficiálne v Keni zakázaná, no v praktikách sa ilegálne pokračuje naďalej. Zmena sice prichádza, no veľmi pomaly, keďže tradícia má veľmi hlboké korene. Sila tradície siaha za hranice zákona. Obrady sa pre-

to často vykonávajú v nesterilných podmienkach, najčastejšie v noci. Používajú sa pri tom nevhodné nástroje ako hrdzavé žiletky či tupé rituálne nože. Vo veľa prípadoch dievča pri zákroku zomiera na následky infekcie alebo vykrvácania. Porušujú sa ňou základné ľudské práva. Dievčatá, ktoré zákrok prežijú, sa s jeho dôsledkami trápia celý život. FGM môže totiž spôsobiť neplodnosť, tiež sa zvyšuje úmrtnosť pri pôrode či problémy s močovým ústrojenstvom. Dôsledky môžu siahať aj výrazne ďalej, napr. do vzťahov dievčat či narušeného sebaobrazu. Napriek tomu, že zákrok plní dôležitú kultúrnu funkciu v ponímaní mnohých kmeňových komunit, nemožno poprieť, že pre zdravie ženy má negatívne dôsledky.

Skoré manželstvá

Ďalšou skutočnosťou vychádzajúcou zo silných kultúrnych tradícií je nútené uzatváranie skorých manželstiev. V súčasnosti sa vyskytuje menej ako v minulosti. Manželstvo dievčatu dohodnú rodičia už vo veľmi mladom veku s mužmi vo vysokom veku. Niekedy dievča nestihne dovŕšiť ani 13. rok života a má dohodnutý sobáš. Tým je dievčatu odopreté právo byť dieťaťom a normálne podmienky na jej rozvoj a učenie sa. Je odsúdená na život bez detstva, vzdelania a hier. Dievčatá často pred týmito manželstvami utekajú a dostávajú sa do podmienok, ktoré nie sú schopné prežiť.

Život bez vody

V dôsledku zmeny klímy krajinu trápia nerovnomerné zrážky a častejšie a intenzívnejšie suchá. To automaticky vedie k zrýchlenému vyčerpávaniu vodných zdrojov, čím je vážne ohrozené najmä poľnohospodárstvo. V roku 2017 zasiahlo sucho vo Východnej Afrike aj sever Kene. V minulosti sa tu ľudia mohli spoľahnúť na dlhé a krátke obdobie dažďov, ktoré prichádzalo pravidelne v tých istých mesiacoch v roku a prinášalo výdatné dažde. Aj tu sa však nepriaznivo prejavujú klimatické zmeny, ktoré menia zákonitosti počasia. Na zrážky sa už spoľahnúť nedá, dažde niekedy neprídu vôbec.

Dlhodobý nedostatok zrážok počas rokov 2016 – 2017 a následné vyčerpanie vodných zdrojov priviedli túto oblasť Kene k humanitárnej kríze. Dlhodobé sucho spôsobuje v krajine nedostatok vody, nedostatok a zvýšenie cien potravín, podvýživu, vyschnuté studne, privalové dažde... Deti sa ako prvé musia naučiť žiť bez vody. Na ich smäd je nevyhnutné okamžite odpovedať.

Smädny dobytok

Keďže dobytok je pre ľudí Marsabitu kľúčový a zásadný zdroj, ako prežiť a zachovať si v spoločnosti svoje postavenie, sucho si vyberá svoju daň aj v tejto oblasti. Bez vody dobytok hynie, preto sa pastieri musia sústavne so stádami premiestňovať za vodou. Pri premiestňovaní za zdrojmi vody sa muž často dostáva do konfliktu s inými kmeňmi a pri náročných podmienkach sám zomiera a žena ostáva bez muža aj bez majetku. Tým sa dostáva na okraj spoločnosti, jej život a život jej rodiny je ohrozený.

Foto: © Adriana Mahdalová

Dievča kráča po vodu nesúc prázdne bandasky. Niekedy musia za vodou ísť aj pár desiatok kilometrov.
Foto: © Adriana Mahdalová

Záplavy a sucho

V dôsledku obrovského sucha sa mení aj charakter pôdy. Je vysušená a stvrdnutá až tak, že ňou ťažko prenikne väčšie množstvo vody. Zmeny klímy spôsobili narušenie rytmu obdobia dažďov, no privalovo v krajine prší jeden až dvakrát za rok. Dažďová voda nemá kam odtekať, keďže v oblasti neexistujú rieky a ich korytá. Voda sa teda vplyvom dažďa doslova rozleje a vytvára prúdy na miestach, kde zem na to nie je pripravená. Prúdy môžu mať takú silu, že dokážu niektoré dediny dočasne úplne odrezať od sveta.

Boj o vodu

Sucho a nedostatok vody priniesol medzi kmene rivalitu a súperenie. Pokojné spoluzitie je narušené premiestňovaním sa a posúvaním hraníc jednotlivých kmeňov. Dominancia silných kmeňov sa prejavuje v boji o územie a zdroje

Vyschnutá studňa s napájadlom pre zvieratá. Foto: © Adriana Mahdalová

Jeden zo spôsobov prenášania vody. Foto: © Adriana Mahdalová

vody. Pôvodní obyvatelia považujú prisťahovalcov, či už z iných krajov, alebo iných kmeňov, za príživníkov, ktorí ich oberajú o územie a obchod. Pastieri stád však nemajú na výber a premiestniť sa musia, inak by dobytok neprežil, niekedy aj za cenu vlastného života.

Prázdné studne

Keďže Marsabitom nepretekajú žiadne rieky, jediným zdrojom vody pre ľudí ostali podzemné vody, ktoré boli prístupné vďaka hlbokým studniam. Sucho však spôsobilo, že mnohé z týchto studní vyschli. Ľudia tak prišli o hlavný zdroj vody. Už každé malé dieťa sa učí, že za vodou treba ďaleko putovať. Za vodou musia denne kráčať niekoľko kilometrov nehladiac na pálivé slnko a horúčavu. Muži putujú za vodou s dobytkom ako pastieri a ženy sa za vodou vyberajú s deťmi. Každý má svoju niekoľkolitrovú bandasku, ktorú prázdnu nesie na chrbte a potom cestou späť ju plnú a ťažkú váľa po zemi, aby ju bezpečne dopravil domov. Tak každý člen, od dieťaťa až po dospelého, vynakladá úsilie k prežitiu celej rodiny.

Saleziánska misia v Korr

Korr je mestečko na juhu Marsabitu, kde pôsobia saleziáni od roku 1971. V regióne spravujú jednu farnosť a sedem ďalších filiálok. Počet obyvateľov vo farnosti je približne 5 000. Komunitu v Korr tvoria dvaja saleziánski kňazi – don Somora a don Ndowa – a tri rehoľné sestry – sr. Theresa, sr. Mary a sr. Margret. Sestry pracujú v ošetrovni, v materskej škole a angažujú sa aj v pastoračných aktivitách farnosti. Tento rok sú na ročnej misii v tejto komunite aj dve dobrovoľníčky zo Slovenska. Anna

Dobrovoľníčka Monika sa hrá s deťmi v tradičnej maňate.
Foto: © Adriana Mahdalová

Sudáková pomáha ako lekárka v ošetrovni a Monika Froncová pracuje v materskej škôlke.

Obyvatelia Korr v súčasnosti trpia následkami sucha. Ako v celom Marsabite, v Korr sú klimatické podmienky takisto veľmi suché a drsné. Pre väčšinu ľudí je to nehostinné prostredie pre

život. Ľudia majú tiež obmedzenú sociálnu vybavenosť vrátane zdravotných stredísk a zdravotníckych zariadení, škôl a obmedzený prístup k vode.

Saleziánske dielo v Korr sa pre nich stáva nenahraditeľnou oázou. Do centra prichádzajú ľudia z okolia čerpať nielen vodu, ale

aj duchovnú posilu. Saleziánske centrum vytvára priestor pre každého, kto má smäd po vode aj po živote. Denne centrum navštevujú deti a mladí, ktorým saleziáni vytvárajú okrem iného aj priestor na trávenie voľného času.

Pohľad na mestečko Korr. Foto: © Adriana Mahdalová

Verejnou zbierkou Tehlička chceme pomôcť ľuďom v Korr vo viacerých oblastiach, ktoré vyplývajú z krízovej situácie. Za vyzbierané finančné prostriedky pomôžeme miestnym obyvateľom získať lepší prístup k pitnej vode a energiám, zvýšime povedomie o dôležitosti vzdelania pre všetkých, ako aj konkrétne prispejeme k neformálnemu i formálnemu vzdelávaniu detí a mládeže.

Čerpanie vody zo studne saleziánskeho centra prebieha každú sobotu. Foto: © Adriana Mahdalová

1. Zlepšenie prístupu k pitnej vode a energiám

Pre mnohých ľudí v Korr je jediným zdrojom vody nádrž, ktorá sa nachádza v saleziánskom centre. Denne si ju sem prichádzajú nazbierať ženy, deti aj muži s dobytkom. Z kapacity 8 000 litrov sa momentálne využíva len 3 000, teda si vyžaduje akútnu opravu. Výťažok zo zbierky pomôže zlepšiť systém zberu vody prostredníctvom opravy žlabového systému a inštaláciou ďalších vodných nádrží. Týmto sa uľahčí obyvateľom a ich zvieratám prístup k vode.

Centrum nie je napojené na národnú sieť energie, a preto používa generátor na čerpanie vody z nádrží a slnečnú energiu na osvetlenie. Súčasný generátor je však starý a nedostatočne výkonný, rovnako aj solárne pa-

nely a batérie je nutné vymeniť. Zakúpením nového generátora bude zabezpečená distribúcia vody do ošetrovne, škôlky, saleziánskeho domu a internátu.

Slnečná energia je zdrojom energie pre celý objekt saleziánskej misie a čo je ešte dôležitejšie, aj pre ošetrovňu. Bez tejto energie by nebolo možné uchovávať dôležité lieky v chladničke či prevádzkovať kyslíkový stroj a odsávačku. Solárne panely sa v rámci projektu plánujú opraviť a taktiež sa zakúpia nové pre plnú funkčnosť solárneho systému.

2. Neformálne a formálne vzdelávanie detí a mládeže

Mladá populácia v kraji Marsabit vykazuje štvrtinu celkovej populácie kraja, čo jasne naznačuje, že mládež bude ovplyvňovať rozhodovanie v kraji. Vysoká populácia mladých spojená s vysokou negramotnosťou však predstavuje pre kraj problém. S touto výzvou je dôležité vybudovať pre mladých príležitosti na ich rozvoj, ako napr. športové a vzdelávacie aktivity, a tiež posilnenie ich líderských schopností prostredníctvom seminárov.

Každý deň centrum navštevuje v priemere 60 mladých, ktorí využívajú voľnočasové priestory. Tie sú však v nevyhovujúcom stave, a tak ich nemôže využívať väč-

Basketbalové ihrisko pri saleziánskom dome využíva množstvo mladých, je však potrebná rekonštrukcia. Foto: © Adriana Mahdalová

3. Podpora matiek a ich detí

Ženy v Marsabite, ako sme spomínali, zažívajú diskrimináciu a majú obmedzené možnosti vyplývajúce z ich kultúrnej orientácie. Niektoré z nich sa však rozhodli tieto rozdiely prekonať a vytvorili svojpomocnú skupinu (Fatima Women Group), pro-

stredníctvom ktorej by chceli priniesť ženám priamo do maňat vzdelávacie semináre. Rady by na týchto seminároch poskytli ženám svoje vlastné životné skúsenosti, ako prekonať kultúrne výzvy, akými sú skoré manželstvá, ženská obriezka, plánované rodičovstvo, výživa a pod.

ší počet detí a mladých. Zbierka pomôže financovať vybudovanie multifunkčného športového ihriska v mládežníckom centre.

Súčasťou centra je aj sála na rôzne spoločenské a vzdelávacie aktivity. Chýba jej však základné vybavenie ako stoličky, stoly či ozvučenie, takže deti sedávajú len na zemi. Vďaka zbierke sa nakúpi nové sedenie, ozvučenie a projektor, aby bolo stretávanie pre mladých pohodlnejšie a kvalitnejšie, a zároveň pomohlo realizovať viacero aktivít.

Dôležitou súčasťou vzdelávania detí a mladých bude aj knižnica, ktorú je v pláne vybudovať a zariadiť potrebným prísľušenstvom. Vyzbierané peniaze budú použité aj na viaceré niekoľkodňové tréningy zručností pre mládež.

Vzdelávanie, alfabizáciu a zvyšovanie povedomia potrebujú najmä mladé matky. Foto: © Adriana Mahdalová

Misia Korr

**Od našich misijných dobrovoľníčok
sa dozviete o ich zážitkoch a postrehoch
z ďalekej Kene**

Kto sú?

Meno:

Monika

Odkiaľ som:

Nitra

Vek:

23 rokov

Moje záľuby:

knihy, prechádzky v prírode, práca s deťmi, maľovanie

Prečo som sa rozhodla ísť na misie?

Túžbu ísť na misie som v sebe nosila už dlho. Pôvodne to bola túžba starať sa o chudobné deti, ktorá sa časom menila a dozrievala. Neskôr sa prioritou a dôvodom prihlásiť sa na misijné dobrovoľníctvo stalo rozhodnutie deliť sa s druhými o lásku, akou nás Boh miluje, a slúžiť mu v chudobných. Stále mám isté obavy, no zároveň sa veľmi teším, že mám možnosť darovať svoj čas a lásku tým, ktorí to najviac potrebujú.

Miesto môjho misijného pôsobenia?

Som na ročnej misii v mestičku Korr, ktoré leží na severe Kene. Je to jedna z najsuchších oblastí krajiny.

V čom spočíva moja služba?

Pracujem v materskej škôlke, ale pomáhám aj s inými vecami, keďže tu je vždy čo robiť. Najviac času však trávim s deťmi.

Meno:

Anna

Odkiaľ som:

Košice

Vek:

26 rokov

Moje záľuby:

turistika a prechádzky prírodou,
kvety, cudzie jazyky, dobrá hudba

Prečo som sa rozhodla ísť na misie?

Pán Boh mi vložil do srdca túto túžbu, tak na ňu odpovedám. Myslím, že nie som o nič lepšia oproti ostatným tým, že som šla na misie. Počas ročnej prípravy som totiž pochopila, že nie je také dôležité, kde misiu robíme – či doma, v práci alebo niekde medzi chudobnými. Všade môžeme prinášať Božiu lásku. A môže to robiť každý z nás.

V čom spočíva moja služba?

Keďže som lekárka, pracujem v zdravotnom stredisku. A vo zvyšnom čase sa venujem deťom, mladým, spoločne s Monikou navštevujeme okolité maňaty... a pomáhame, s čím vieme a môžeme.

Naše spoznávanie Kene

**(o nádherných západoch slnka, koráľkových ozdobách,
divokých zvieratách a mnohom ďalšom)**

Ahojte, priatelia!
Konečne sa dostávam k svojmu prvému blogu. Sme v Saleziánskom centre v Korre už takmer tretí mesiac (hrozne rýchlo to beží!), ale až teraz som si našla voľnú chvíľu na písanie. Prvé dva mesiace som sa nezastavila – všetko tu bolo nové, spoznávali sme miesta, ľudí, zvyky, krajinu, kultúru a snažili sa zapájať, ako sa dalo.

Väčšina obyvateľstva sa živí pasením dobytka.
Foto: © Adriana Mahdalová

Príroda

Čo sa týka prírody, krajina tu je dosť jednotvárna, suchá step alebo skôr

polopúšť. Rastú tu nízke stromy, väčšinou s trňmi. V dialke sú vysoké kopce. Napriek vzhľadu okolia máme možnosť obdivovať prekrásne západy a východy slnka. Niekedy sa nám až zastaví dych, keď sa večer hráme s deťmi a zrazu sa otočíme a uvidíme obrovské červené slnko nad horizontom. Keďže je krajina rovinatá, hory sú v dialke a nie sú tu žiadne vysoké budovy ani stromy, tieto východy a západy tu krásne vidno.

Na to, aká nehostinná je táto oblasť, je tu pomerne veľa zvierat. Niekedy nás pred našim domčekom čaká dvojica kôz obhrýzajúca stromy, inokedy sa prídu ukázať oslíky, v okolí sa tu tiež premávajú ťavy. Už sme si na našich štvornohých priateľov zvykli. Počas našej nedávnej cesty do Marsabitu sme sa cítili ako na safari – videli sme zebry, pštrosa, antilopy aj opicu.

Tradičný spôsob života

Ľudia v tejto oblasti sú väčšinou pastieri. Chovajú kozy, kravy a ťavy. Zvieratá pasú

Misia Korr · Naše spoznávanie Kene

muži a chodia s nimi často na vzdialené miesta, kde je viac vody a trávy. Obyvatelia Korru bývajú zväčša v „maňatách“, čo je niekoľko jednoduchých domčekov z prútia postavených vedľa seba, oddelených od okolia plotom. Domčeky sa trocha ponášajú na iglu, majú veľmi podobný tvar, no postavené sú zo zložito pozväzovaného prútia, medzi ktoré sa vkladajú kartóny alebo plechy. Na týchto spoločných malých pozemkoch sa chová mladý dobytok a deti tu majú bezpečný priestor na hry.

Roly v rodine sú tu jasne rozdelené. Žena je kľúčová v domácnosti – okrem starostlivosti o deti a varenia chodí aj po vodu a drevo. Zvlášť nosenie vody je činnosť veľmi namáhavá a ženy tu bežne nesú 20 litrov vody na chrbte aj niekoľko kilometrov ďaleko. Čo nás však prekvapilo najviac – je to práve žena, ktorá stavia príbytok pre rodinu! Muži sa zväčša starajú o dobytok,

o ochranu rodiny, dediny, ale nájdú sa aj takí, ktorí sedia pod stromom a hrajú hry s kamarátmi, napríklad obľúbenú africkú hru Mancala. No sú aj muži, ktorí sú vzdelaní a majú prácu, či už nejaký obchodík v Korre alebo sú šoféri a pod.

Miestne ženy sú aj napriek ťažkej práci veľmi pekné. Rady nosia dlhé farebné šaty a náramky na rukách a nohách a mnohé z nich nosia na hlave a krku tradičné viacradové náhrdelníky a ozdoby z korálok. Zistili sme však, že ich krása nie je len tak zadarmo, tieto ozdoby a náhrdelníky nie sú vôbec ľahké! Mali sme možnosť si ich vyskúšať a poviem vám, nechceli by ste ich na sebe mať dlhšie ako pár minút.

Práve preto sa niektoré ženy rozhodli nosiť tieto ťažké ozdoby už len príležitostne, hoci od niektorých to ešte stále vyžadujú ich manželia ako súčasť kul-

Tradičný dom miestneho strážcu maňaty - dediny. Foto: © Adriana Mahdalová

Tradičné odevy a ozdoby žien. Foto: © Monika Froncová

Naše spoznávanie Kene · Misia Korr

Tradičné odevy a ozdoby mužov. Foto: © Monika Froncová

túry. Nohavice na žene v Korre neuvádzate. Dievčatá takisto nosia dlhé šaty alebo sukne, často majú rôzne, pekne zapletané účesy. Veľmi rady zapletajú vlasy aj nám dvom.

Tradiční muži sa nedajú zahanbiť v obliekaní a výzdobe. Hlavne mladí muži, Morani, ktorí sa nevzdelávajú, ale pasú stáda, nosia väčšinou cez seba prehodený farebný plášť, majú vzorované sukne, náramky na rukách a na nohách, náhrdelníky. Na hlave majú často tiež ozdoby. Za opaskom im nemôže chýbať nôž a ruke v palica, ktorú používajú pri pasení zvierat, na obranu, ale ktorá taktiež symbolizuje to, aké majú postavenie v kmeni.

Obliekanie mužov a žien často závisí od toho, či žijú ešte tradičným spôsobom života a snažia sa zachovať kultúru aj v obliekaní, alebo sa toho až tak nedržia, to sú väčšinou ľudia vzdelaní.

Slávenie omše

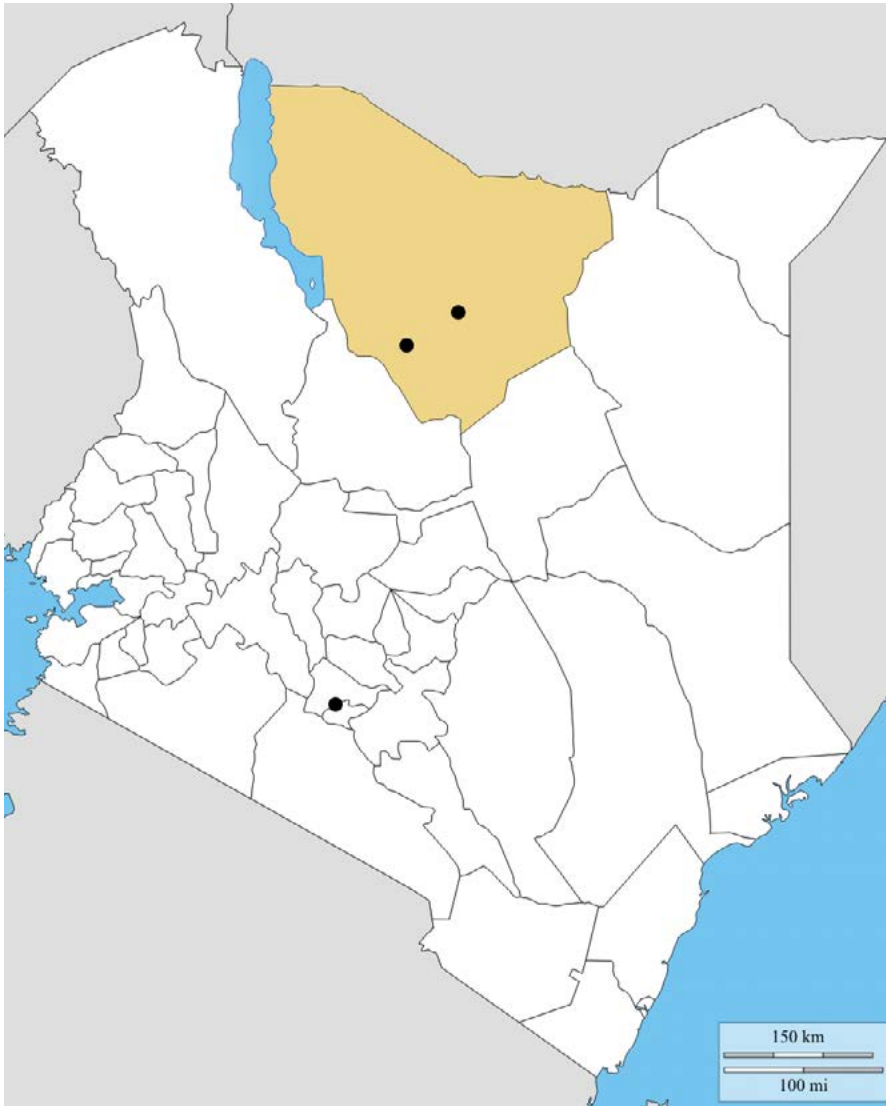
Omše tu majú veľmi pekné. Veľa sa na nich spieva, ľudia tleskajú, deti a mladí počas omše pekne tancom zdôrazňujú dôležité časti. Obedný sprievod, prinášanie Biblie pred liturgiou slova, zvlášť jej pozdvihnutie, je sprevádzané radostnými spevmi. Niet divu, že bežne tu nedelná omša trvá cez dve hodiny. Páči sa nám, že si doprajú čas na oslavu Boha. Radosť a vďačnosť, ktorú tu cítiť počas omši, núti človeka zamyslieť sa, či sme aj my Európania dostatočne vďační za to, čo máme. Jedna pani nám k tomu povedala, že títo ľudia sú vďační za každý deň, za zdravie, slobodu, za to, že každý deň majú čo jesť a piť.

Dúfam, že som vám aspoň trochu priblížila život v Korre a že ste sa dozvedeli niečo nové a zaujímavé.

Z ďalekej Kene pozdravuje Monika

Pracovní listy

1. část

1. Spoznávame Keňu

Pomocou mapy, internetu, prvej časti brožúry a ďalších zdrojov doplň do slepej mapy nasledujúce informácie:

Nairobi – hlavné mesto

Marsabit – mesto a zároveň región, v ktorom žijú pastierske kočovné kmene

Korr – mesto, v ktorom funguje Saleziánske centrum a pôsobia tam misijné dobrovoľníčky Monika a Anka

Turkana – veľké slané jazero

Viktóriino jazero – najväčšie jazero v Afrike

Indický oceán

Susedné štáty – Tanzánia, Uganda, Južný Sudán, Etiópia, Somálsko

Zaujímavosti z Kene:

Úradné jazyky – svahilský, anglický

Národné motto – Harambee (Ďahajme za jeden povraz)

2. Slovensko – svahilský minislovník

Svahilčina je v Afrike druhým najrozšírenejším jazykom. Používa sa najmä v Keni, Tanzánii, Ugande, Mozambiku, Somálsku, Burundi, Rwande, Kongu (býv. Zair) a Zambii. Svahilčina sa vyslovuje rovnako ako sa píše. Výnimkou sú písmená „j“, ktoré sa vyslovuje ako „dž“, „ch“, ktoré sa vyslovuje ako „č“ a „w“, ktoré sa vyslovuje ako „u“.

Karibu – Vitajte

Jambo – Dobrý deň, Ahoj

Ulale salama – Dobrú noc

Kwaheri – Dovidenia

Hujambo – Teší ma

Hali ngani? – Ako sa máš?

Sijambo – Mám sa dobre

Ahsante – Ďakujem

Jina lako nani? – Ako sa voláš?

Jina langu ni... – Volám sa ...

Ndio – Áno

Hapana – Nie

Nisamehe – Prepáčte

Hakuna matata – Žiadny problém

Moja – Jeden

Mbili – Dva

Tatu – Tri

Nne – Štyri

Tano – Päť

Sita – Šesť

Saba – Sedem

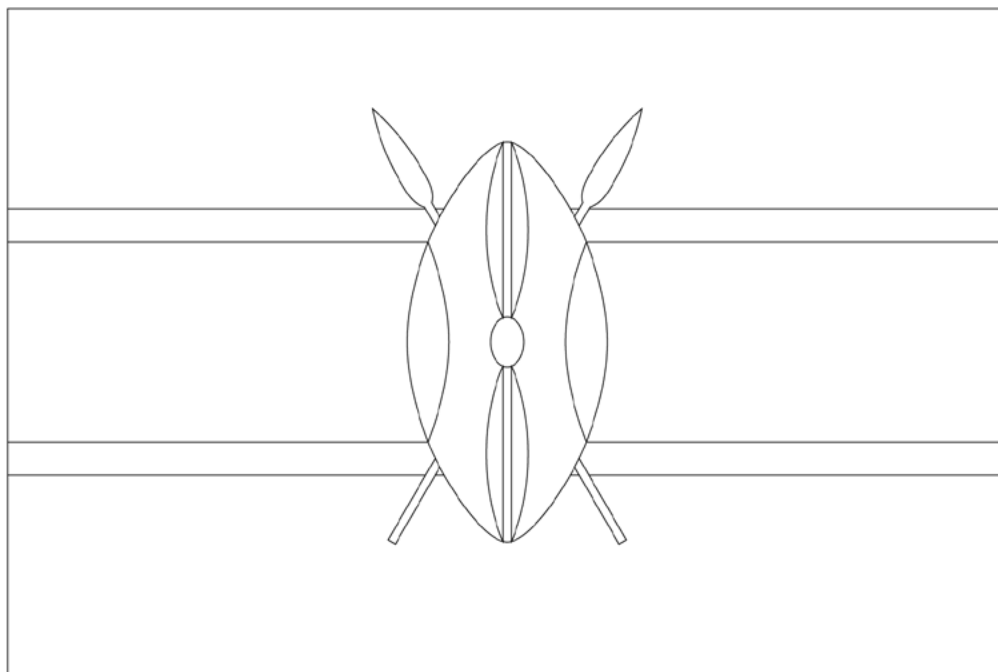
Nane – Osem

Tisa – Deväť

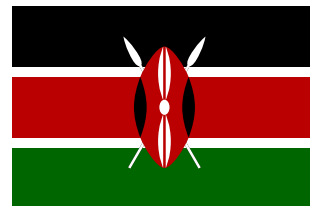
Kumi – Desať

3. Vyfarbi vlajku

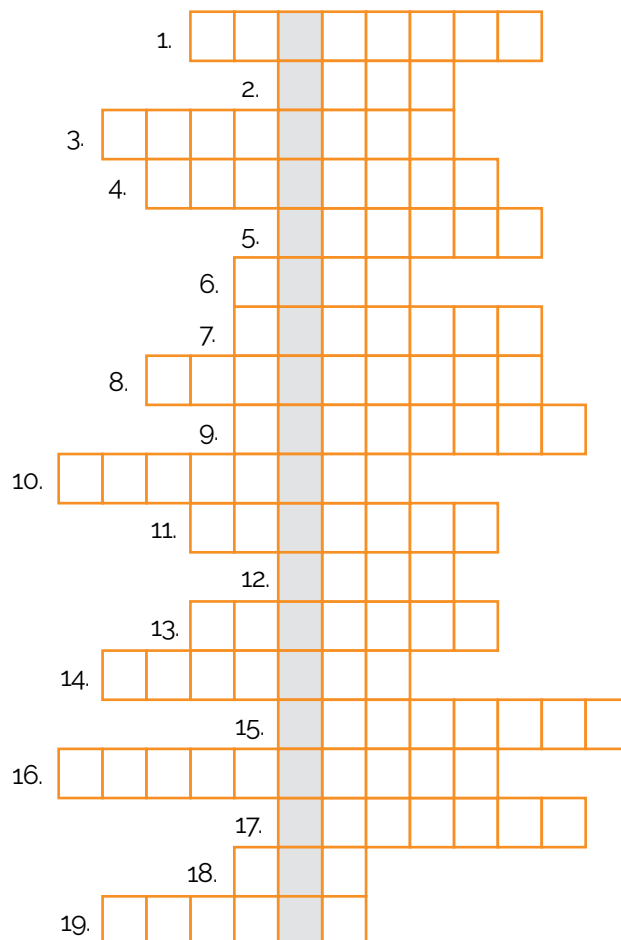

Zdroj: supercoloring.com

4. Tajnička

1. Väčšina mužov v Korre sú, odchádzajú so stádami na vzdialené miesta, kde je viac vody a trávy.
2. Ako sa nazýva mestečko, v ktorom majú saleziáni svoje centrum a odkiaľ píšu misijné dobrovoľnícky?
3. Čo znamená po svahilsky ULALE SALAMA?
4. Ako sa nazýva kraj na severe Kene, hraničiaci s jazerom Turkana, v ktorom sa nachádza aj mestečko Korr?
5. Mladí muži, ktorí chodievajú pásť stáda, sa volajú
6. Kto stavia v tradičných maňatách domy?
7. Ako sa nazýva veľké slané jazero na západe kraja Marsabit?
8. Aký je úradný jazyk v Keni okrem angličtiny?
9. Ako sa nazýva krajina susediaca s Keňou na juhu?
10. Ako sa nazýva krajina susediaca s Keňou na východe?
11. Ako sa nazýva krajina susediaca s Keňou na severe?
12. Aké pre nás nezvyčajné zvieratá pasú pastieri okrem kôz a dobytka?
13. Hlavné mesto Kene je
14. Ktorý oceán obmýva Keňu na juhovýchode?
15. Aké je národné heslo v svahilčine, ktoré znamená „Ťahajme za jeden povraz“?
16. Ako sa nazýva krajina susediaca s Keňou na severozápade?
17. Oblubená africká hra, pri ktorej sa premiestňujú kamienky v jamkách.
18. Koľko je po svahilsky TANO?
19. Ako sa nazýva krajina susediaca s Keňou na západe?

5. MANCALA zahrajme sa po africky

Mancala je staroveká hra pôvodne pochádzajúca z Afriky. V rôznych častiach Afriky si hru prispôbili a upravili. V Keni je rozšírená pod názvom Bao.

My vám prinášame tip na jednoduchšiu verziu hry, ktorej hrací plán si môžete nakresliť na papier A4 alebo stiahnuť z našej stránky www.tehlicka.sk.

Hra je pre dvoch hráčov a hrá sa na doske, ktorá je tvorená 14 jamkami. Avšak v mnohých chudobnejších oblastiach si hráči jednoducho vyhlbia jamky priamo do zeme. Každý hráč má 7 jamiek – 6 hracích a jednu mancalu, do ktorej zbiera kamene. Úlohou je nazbierať do mancaly viac kameňov, ako nazbiera súper.

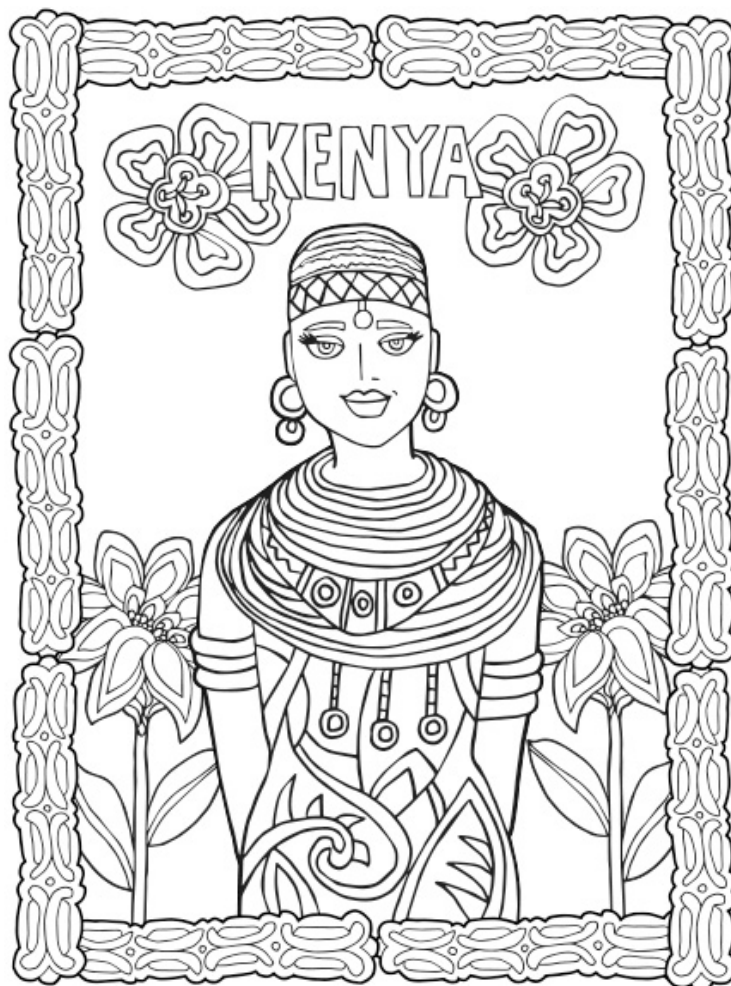
Zdroj: africa.com, eddiem.com

Pravidlá hry

1. Na začiatku hry sa do 12 hracích jamiek vloží po 3 kamene.
2. Hráč, ktorý je na ťahu, vyberie jednu jamku. Zoberie z nej všetky kamene a v protismere hodinových ručičiek ich po jednej povkladá do ostatných jamôk, vynechá však súperovu mancalu.
3. Miesto, kam padne posledný kameň ovplyvňuje ďalší priebeh hry:
 - a. ak posledný kameň padne do niektorej hracej jamky, v ktorej už boli kamene, v hre pokračuje druhý hráč
 - b. ak posledný kameň padne do hráčovej mancaly, hráč ťahá ešte raz
 - c. ak posledný kameň padne do hráčovej hracej jamky, ktorá bola predtým prázdna, hráč „ukradne“ kamene z protiahlej súperovej jamky a dá ich k sebe do svojej mancaly. Do mancaly tiež dá posledný kameň.
4. Hra sa končí, ak niektorý z hráčov nazbiera viac ako polovicu kameňov v hre. Hra sa končí tiež v prípade, ak jeden z hráčov už nemá vo svojich hracích jamkách žiadne kamene. Vtedy hráč, ktorý ešte kamene má, ich presunie do svojho domčeka. Vyhráva ten, kto má na konci hry kameňov viac (môže nastať aj remíza).

6. Vyfarbovačka

Zdroj: ahappyvista.com

Vedeli ste, že...?

#2

... deti sú v Korre uvádzané do reality už od malička. Často pomáhajú matkám s nosením vody, tak, že bandasku s vodou kopú/kotúľajú pred sebou alebo ju ťahajú za sebou na drôte.

#3

... deti v Korre začínajú s učením zavčasu, už v škôlke, a to angličtinou, svahilčinou a matematikou.

#1

... pri zabijačke pomáhajú aj deti. Pri nedávnej oslave u saleziánov zabíjali kozu a dospelym asistoval malý, asi 5-ročný chlapec.

#5

... ak počas nedeľnej svätej omše zaplače nejaké malé dieťa, často sa stane, že nepríde mama, ale jeho staršia sestra (niekedy len 5- či 6-ročná), ktorá ho zoberie von a utíši.

#4

... miestni miništranti sa musia popasovať s rozličnými úlohami. Napríklad priniesť do kostola ako obetný dar živú kozu. A viete si predstaviť, že tej sa tam asi veľmi nechce.

#6

... tu nedeľná omša trvá aj vyše dvoch hodín. Jeden africký salezián spomína, že pre neho bolo kultúrnym šokom, keď počas jeho štúdia v Taliansku zisťoval, že veriaci majú vyhradených 40 minút na svätú omšu a často aj 3 hodiny na jedenie.

#7

... je tu bežné, že malé dievčatá nosia na chrbte v šatke bábätká, svojich súrodencov. To by im u nás asi žiadna mamička nedovolila.

7. Vyrob si svoj vlastný africký náhrdelník

Potrebuješ: papierový tanier, nožnice, farby a fantáziu :)

1. krok

2. krok

3. krok

Inšpirácia

Keď je dážď požehnaním

(o vode, jej nedostatku, problémoch i radoostiach bežných ľudí)

Ahoj, ahoj!
Dnes sa vám prihovorím ja, Anka, a pokúsím sa vám priblížiť jeden z problémov, ktorý sužuje nielen miestnych obyvateľov, ale aj zvieratá a rastliny v tejto oblasti. Tým problémom je veľký nedostatok vody.

Príčiny problému

Dôvodov tohto nedostatku je viacero. Asi najzávažnejším je nedostatok zrážok. Tu v Korre býva väčšinu roka sucho a horúco. Keďže Keňa leží v monzúnovom pásme, obvykle by tu mali byť počas roka dve obdobia dažďov, v apríli/máji a v decembri. Obdobie dažďov znamená niekoľko výdatných dažďov, počas ktorých ľudia môžu naplniť nádrže na vodu, aby mali zásobu na ďalšie mesiace sucha. No za posledné obdobie prší niekedy len jedenkrát do roka.

Radosť miestnych z dažďa

Odkedy sme tu, pršalo už trikrát. Je to veľmi nezvyčajné, lebo minulý rok im nepršalo vôbec.

Čo sa týka dažďov, ktoré sme tu zažili, nebol to ešte taký výdatný dážď, aký tu očakávajú, avšak bol dostatočný na veľkú radosť ľudí. My dve sme hneď ako začalo pršať vybehli von a išli sme za donom Stanom, aby zapojil vodné tanky, do ktorých sa zbiera dažďová voda. On, ako človek skúsený a rozvážny, schladil naše nadšenie tým, že najprv dážď musí poriadne poumývať strechy a až potom sa môže voda zbierať. Keď sme vyšli po daždi von, stretli sme mladých z internátu, ktorí boli celí natešení z dažďa. Boli naobliekaní v mikinách a veľmi sa čudovali, či nám nie je zima v krátkom rukáve. V skutočnosti sa teplota len mierne znížila a vonku bol čerstvý vzduch, aký býva po daždi. Dievčatá nás volali, či si s nimi nezatancujeme. Nechájala som prečo, keďže im práve začínalo štúdium. Povedali mi, že ako vďaka Bohu za dážď. Neskôr večer sme počuli spevy žien z okolitých dedín, tiež ďakovali Bohu za dážď. Tieto spevy sú často spojené s tancom, ako sme sa neskôr dozvedeli. Ten večer sa študenti len ťažko mohli sústrediť na učenie...

Požehnanie, ale aj problém...

To, že dážď je požehnaním, sme videli už o pár dní. Púšť sa doslova zazeleňala. Začala rásť tráva, niektoré trňové stromy vyhnali listie, dokonca vyrástlo aj pár kvietkov. Bolo to veľmi pekné.

Na druhej strane, keď zaprší, sú s tým spojené aj určité problémy. Niektoré zvieratá potom, ako sa ochladí po daždi, uhynú. Tieto zvieratá sú oslabené pre nedostatok potravy a vody.

Druhým problémom počas dažďa a po daždi sú cesty. Keďže väčšina ciest v okolí Korru je nespevnených, podklad je len piesok alebo hlina, po daždi sú tieto cesty ťažko prejazdné. Vytvárajú sa doslova rieky, ktoré často križujú cesty. V niektorých takýchto miestach je cesta úplne neprejazdná, pretože prúd je dravý a môže strhnúť vozidlo. Niekoľko hodín po daždi sa väčšinou voda vsiakne do zeme, takže sa dá opäť pokračovať v ceste. Niekedy sa stane, že v Korre ani neprší a cestou autom natrafíme na riekku. Je to z toho dôvodu, že ak prší v okolitých horách, z nich potom steká voda dole, takže občas sú takéto situácie nepredvídateľné.

A ďalšie problémy

Okrem nedostatku zrážok sa však miestni musia popasovať s ďalším problémom. V Korre sú zdrojom vody aj studne a vrty, no podzemná voda je tu slaná. Navyše, voda v studniach

je často znečistená, lebo z nej pijú aj zvieratá a niekedy sa dokonca stane, že tam nejaké uhynú a ostanú v studni. Ľudia napriek tomu tú vodu používajú. Domáci sú už na zlú kvalitu vody ako-tak zvyknutí, snažia sa ju odsoľovať, prevárať a pod., no pre nás je náročné zvyknúť si. Aj miestni saleziáni s tým majú problém, hoci si vodu filtrujú. So zvýšenou slanostou vody sú spojené aj ďalšie problémy – rúry, splachovanie ani ventily dlho nevydržia a aj umývadlá sú zničené tým, že na určité miesto dlhodobjšie kvapkala voda. Keď som tak pozerala na tie umývadlá, zamyslela som sa, čo to asi robí s ľudským telom...

Samozrejme, dá sa tu kúpiť aj pitná voda (nie slaná), no mnohí si ju nemôžu dovoliť.

Čerpanie vody zo saleziánskej studne prebieha každú sobotu. Foto: © Adriana Mahdalová

Keď je dážď požehnaním · Misia Korr

Vyschnutá rieka. Foto: © Adriana Mahdalová

Bez vody nie je život – a s nedostatkom vody je nesmierne ťažký. Obdivujem miestnych ľudí a celú prírodu tu, že dokážu žiť v takých náročných podmienkach! A zároveň sa cítim trochu vinne, keďže nedostatok zrážok je spojený s klimatickými zmenami, za ktoré môžem v podstate aj ja a moja krajina. Až tu som si uvedomila, ako je celý svet poprepájaný a že vôbec nie je len „moja vec“, ako žijem a čo robím...

S pozdravom, Anka

Deti prenášajú vodu gúľaním nádob. Foto: © Adriana Mahdalová

Pracovní listy

2. část

1. Spýtali sme sa miestnych ľudí, čo považujú za najväčší problém s vodou.

Každodenná práca žien zabezpečovanie vody.
Foto: © Adriana Mahdalová

Mama Palmína

pani bývajúca v centre Korru, venuje sa výrobe šperkov

„V prvom rade to, že je slaná a v studniach aj horká. Dá sa kúpiť aj kvalitnejšia voda z vrtov, no mnohí na to nemajú peniaze. Chudobní chodia po vodu do studní. Tí bohatší si zvyknú kupovať vodu z vrtov (je menej slaná) alebo si platia vozidlo, ktoré priváža vodu z vrtu do mesta, aby nemuseli chodiť ďaleko.“

Nikolas

študent posledného ročníka secondary school (maňata vzdialená cca 7 km od centra Korru)

„Voda tu nie je dobrá. Je veľmi slaná a často znečistená. Navyše, niektorí ľudia musia po vodu chodiť aj 7 až 15 km, pretože vrt, ktorý je bližšie, síce má celkom dobrú kvalitu vody, ale je spoplatnená. Viacerí chudobní si ju nemôžu dovoliť. Občas to robia tak, že si kúpia pár litrov tejto vody na pitie a na umývanie, varenie a pranie používajú inú vodu. Veľká vzdialenosť je problémom hlavne pre starších ľudí, ale aj hendikepovaných. Po vodu posielajú mladých alebo deti, od ktorých sú závislí.“

Ďalším problémom sú studne, počas sucha k nim chodí veľa pastierov so stádami, ktoré tam napájajú, a ľudia potom majú problém dostať sa k vode. Taktiež sa stáva, že nejaké zviera do studne padne a uhynie, no ľudia tú vodu naďalej používajú.“

2. Kde je voda, tam je život.

angličtina – water

arabčina – ادف (fawda)

čeština – voda

čínština – 水 (shu)

francúzština – eau

gréčtina – νερό (neró)

hindčina – पानी (paanee)

holandčina – water

chorvátčina – voda

islandčina – vatn

japončina – 水 (mizu)

luxemburčina – waasser

lotyština – ūdens

maďarčina – víz

macedónčina – вода (voda)

nórcina – vann

portugalčina – água

poľština – woda

ruština – вода (voda)

svahilčina – maji

švédčina – vatten

španielčina – aqua

taliančina – acqua

turečtina – su

ukrajnčina – вода (voda)

3. Ako všetko so všetkým súvisí

Ľudia v Afrike majú veľké problémy s vodou. Dnes už vieme, že celý svet je prepojený, najmä ak ide o sféru ovzdušia a vody. To, čo sa stane na jednom mieste sveta, ovplyvňuje viac či menej celú Zem.

Zvykli sme si na určitý štandard a neuvedomujeme si, že naša pohodlnosť má negatívne dôsledky. Znečisťujeme životné prostredie, ale doplácajú na to aj nevinní – zvieratá, rastliny a ľudia, často v najchudobnejších oblastiach sveta.

Vieš pomenovať negatívne javy, ktoré zobrazujú jednotlivé obrázky? Ako ovplyvňujú prírodu, ovzdušie, vodu, pôdu...?

Prirad' k nasledujúcim popiskom čísla negatívnych javov z obrázka:

- Nedostatok pitnej vody
- Zakladanie skládok
- Znečisťovanie ovzdušia spaľovaním fosílnych palív
- Topenie ľadovcov
- Znečisťovanie riek odpadovými vodami z tovární
- Globálne otepľovanie/rozširovanie púští
- Ťažba ropy z morského dna, znečisťovanie morí a oceánov + úniky ropy
- Plytvanie pitnou vodou
- Ropné polia – ničenie krajiny
- Znečisťovanie ovzdušia odpadovými látkami z tovární
- Odlesňovanie
- Znečisťovanie morí odpadkami

12

11

10

9

8

6

7

4

5

2

1

3

4. Diskutujte...

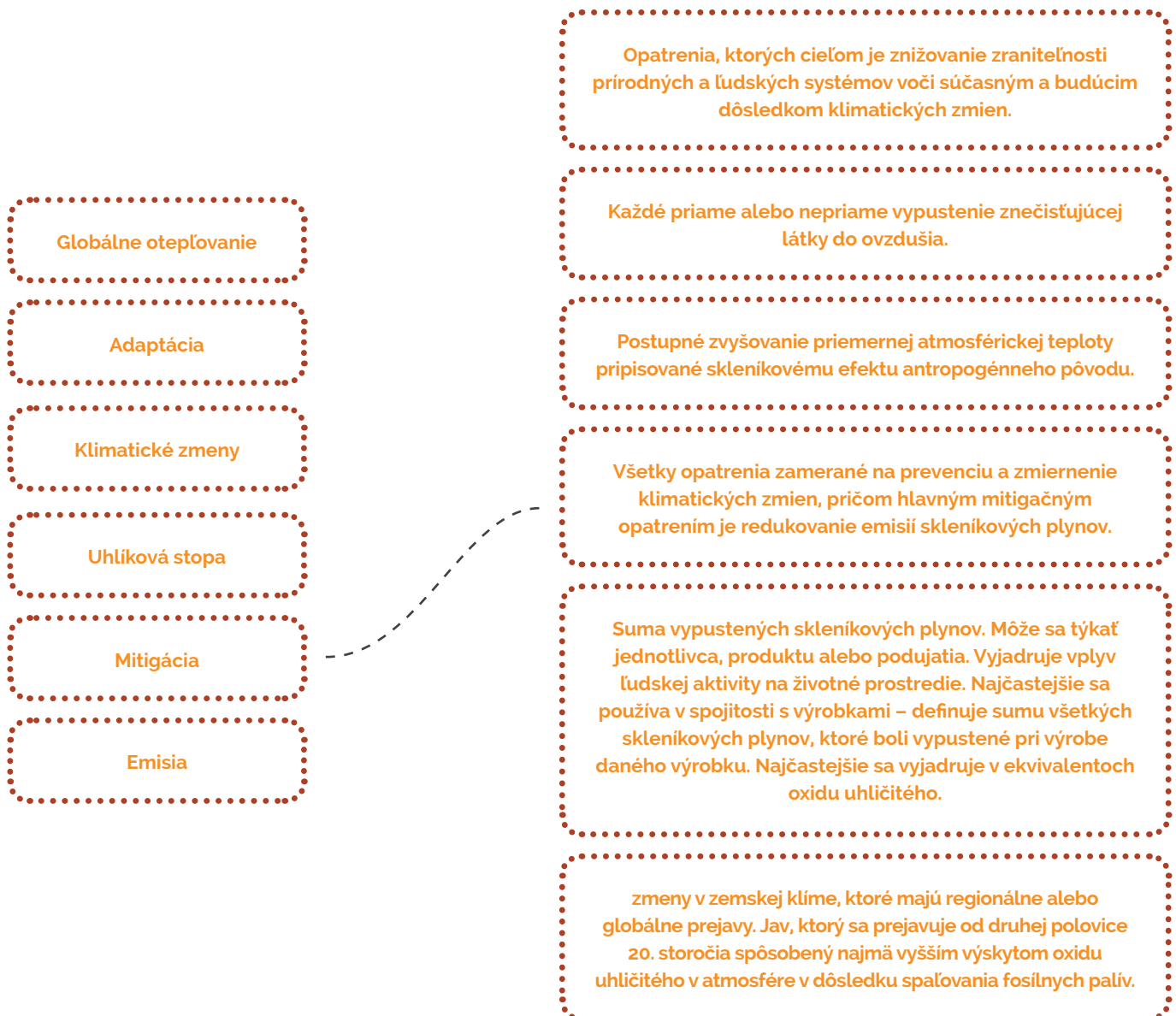
- » Čo si myslíte, ktoré negatívne javy spomenuté v predchádzajúcej aktivite spolu súvisia a ako?
- » Porozprávajte sa o tom, ako ľudia znečisťujú krajinu vo vašom okolí.
- » Čo by ste vy mohli spraviť preto, aby sa Zem tak neznečisťovala?

5. Výzva na najbližší mesiac

Aj my môžeme svojou troškou prispieť k tomu, aby sa s našou planétou zaobchádzalo šetrnejšie. **Staňte sa spolu nositeľmi zmeny.** Vyber si jednu – dve aktivity na ochranu životného prostredia a počas tohto mesiaca sa ich snaž dodržiavať. Inšpirácie nájdeš aj na našej webovej stránke www.tehlicka.sk.

6. Environmentálny slovník

Nižšie sú opísané niektoré pojmy z oblasti environmentalistiky. Prirad správne pojmy k ich opisu.

Škola ako šanca na zmenu

(o tom, ako to bolo, ako to je a ako by to mohlo byť so vzdelávaním)

Ženy učia miestne deti. Foto: © Adriana Mahdalová

Čaute, kamaráti!
Tu opäť Monika. Čas nám uteká, ani sme sa nenazdali a štvrtý mesiac nášho pobytu sa chýli ku koncu. Už som vám písala o krajine, tradíciách a živote v Korre, Anka vám porozprávala o problémoch s vodou. Teraz by som vám chcela priblížiť ďalšiu špecifickú oblasť tunajšieho

života, a to školu a vzdelávanie. Prečo špecifickú? Čítajte ďalej a uvidíte.

Škola (nie je) pre všetkých

Ešte donedávna bolo vzdelávanie najmä výsadou chlapcov, hoci ani tí neštudovali zďaleka všetci. Mnohí z nich sa museli, tradične, starať o dobytok.

Misia Korr · Škola ako šanca na zmenu Kene

Dievčatá neštudovali takmer vôbec, ich úlohou bolo skoro sa vydať (už v štrnástich či pätnástich rokoch!) za rodičmi vybraného manžela. Ten získal nevestu za 8 tiav či kráv (zabezpečila sa tým materiálna pomoc rodine).

Situácia sa postupne mení, narastá počet detí, ktoré chodia do škôlky a školy a začína sa klásť väčší dôraz aj na vzdelávanie dievčat. Závisí to však od konkrétnych rodičov, od finančnej situácie rodiny (školsťvo v Keni, tak ako v mnohých iných afrických krajinách, je spoplatnené), ale aj od toho, akú hodnotu vidí rodina vo vzdelávaní svojich detí. Vo viacerých rodinách pošlú do školy len niektoré deti, zatiaľ čo ostatné sa starajú o dobytok.

Saleziáni a vzdelávanie

Saleziáni v Korre majú dva internáty pre chlapcov a pre dievčatá, kde počas školského roka ponúkajú ubytovanie, stravu a miestnosť s elektrinou vyhradenú na štúdium. Doma študenti často elektrinu nemajú a takisto podmienky na štúdium sú náročné, keďže celá rodina býva v jednom domčeku. Poriadok na internáte je dosť prísny, mladí musia dodržiavať presný časový harmonogram a študujú večer aj ráno pred začatím vyučovania. Znie to možno „drsné“, ale je to pre nich naozaj dobrá príležitosť na štúdium, ktorú doma nemajú.

Vzdelanie – nádej pre budúcnosť

Koncom októbra sme sa zúčastnili na slávnostnom uzavretí školského roka pre

Školská

ôsmakov, ktorí končili základnú školu. Na tejto slávnosti sme videli, že väčšina matiek týchto detí bola tradične oblečená a nehovorila po anglicky, čo znamená, že študovali len krátke obdobie alebo vôbec. Pomysleli sme si, že tieto deti urobili naozaj kus práce, keď skončili základnú školu, keďže pre nich vôbec nemusí byť prirodzené sedieť a učiť sa.

Velkým krokom vpred je aj to, že si ľudia pomaly začínajú uvedomovať dôležitosť štúdiá. Aj v takom zmysle, že sú ochotní predať časť zvierat na tento účel, čo je obdivuhodné, keďže v tradičnom zmýšľaní je pre nich dobytok jediná istota. Stále však záleží na konkrétnej rodine, či je vzdelaná a či pozerá na dobro detí. Pre niektorých, ktorí pozerajú na svoje výhody, je totiž výhodnejšie dcéru vydať, keďže za ňu dostanú dobytok. Ak by ju poslali do školy, museli by za ňu, naopak, platiť.

škola trieda. Foto: © Adriana Mahdalová

Zmeny sa dejú postupne a dôležité je nielen vzdelávanie detí, ale aj dospelých, ktorí túto možnosť nemali.

Financovanie štúdia

Čo sa týka platenia školného, platia ho niekedy rodičia, častejšie však širšia rodina, prípadne starší súrodeneц, ktorý už doštudoval a pracuje.

Ďalšou možnosťou je podpora od rôznych neštátnych organizácií, malú podporu poskytuje aj vláda, študentov s najlepšimi výsledkami podporujú niektoré banky. Určití vybraní študenti sú podporovaní aj kresťanskými organizáciami.

Saleziáni v Korre napríklad podporujú niektorých študentov na secondary school – vyberajú takých, ktorí okrem dobrých výsledkov v škole aj aktívne žijú svoju vieru. Od týchto študentov sa potom očakáva, že sa cez prázdniny zapoja do niektorých prác v stredisku.

Možnosti podpory často závisia od školských výsledkov a nie vždy sa k nim deti

dostanú rovnako. Niektorí študenti majú aj viacerých sponzorov, niektorí zase žiadnych, záleží na schopnostiach ich rodiny nájsť sponzorov.

Čo na to vravíte, priatelia? Vymenili by ste sa? Aký paradox pre nás, ktorí školu často vnímajú ako „nutné zlo“, no nie?

...musím priznať, že odkedy som v Keni, zmenil sa môj pohľad na mnohé veci. To, čo som ešte donedávna brala ako samozrejmosť, začínam vnímať ako úžasny, nezaslúžený dar. A veľmi si želim, aby aj deti a mladí tu v Korre mali rovnaké možnosti, aké som mala ja. Viem, že sa všetko nezmení zo dňa na deň, ale vidím aj ochotu, otvorenosť a túžbu mnohých ľudí po zmene. Najmä mladí sú smädní po vzdelaní. Skutočne, nie je to len voda, po ktorej pahnú títo ľudia. Ak sa vývoj klímy nezmení, je pravdepodobné, že oblasti, v ktorých teraz žijú, budú skôr či neskôr neobývateľné. Tradičný spôsob života už nebude možný. Čo budú robiť títo ľudia potom? Áno, je potrebné riešiť momentálny nedostatok vody v tejto oblasti, no najväčšou pomocou a nádejou do budúcnosti je zabezpečiť vzdelanie pre všetkých. Chlapcov, dievčatá, dospelých.

Viem, že väčšina z vás sa asi do Kene tak skoro nedostane, ale aj vy môžete pomôcť. Aj vy môžete uhasiť smäd týchto ľudí!

Celý svet je prepojený, pamätáte? Priala by som si, aby sme naozaj cítili zodpovednosť jeden za druhého...

S pozdravom, vaša Monika!

Miestna žena pri domácich prácach. Foto: © Adriana Mahdalová

Pracovní listy

3. část

1. Škola mojich snov

Predstav si, že by si mohol/a vytvoriť školu podľa vlastných predstáv. Ako by to v nej vyzeralo? Čo by si sa rád učil/a? Skús sa zasnivať, premysli si odpovede na nasledujúce otázky a vytvor si myšlienkovú mapu školy svojich snov. Potom sa navzájom podelíte s kamarátmi o svoje nápady.

- » **Nakresli, ako by vyzerala.**
- » **Aké predmety by si sa v škole učil/a?**
- » **Aké pravidlá by v škole platili? Aký by bol režim?**
- » **Koho by si oslovil/a, aby bol твоjím sponzorom?**

2. SHISIMA Zábavná logická hra z Kene

V centre hry je **shisima** (voda) a hráči sa okolo nej a po nej pohybujú s **impalavali** (vodnými chrobáčikmi). Vodné chrobáčky sa pohybujú veľmi rýchlo a je ťažké sledovať, kde sa práve nachádzajú. Rovnako tak hráči Shisima pohybujú svojimi panáčikmi tak rýchlo, že je ťažké udržať krok! Len čo sa naučíte pravidlá a nadobudnete prax, možno budete môcť presúvať svoje chrobáčky tak rýchlo ako deti v Keni!

Herný plán má tvar osemuholníka s pospájanými protiláhlými rohmi. Deti v Keni si často plán jednoducho nakreslia na zem do prachu a hrajú s kameňkami alebo plastovými vrchnáčikmi.

Hra je určená pre dvoch hráčov. Každý hráč má troch herných chrobáčikov v rozličných farbách. Je možné použiť panáčikov z hry Človeče, nehnevaj sa, mince, kamienky, legové kocky.

Hráči si postavia chrobáčikov na tri susediace rohy jeden oproti druhému. V každom ťahu sa pohybujú o jedno miesto, a to buď po obvode, alebo do stredu na vodu. Preskakovanie je zakázané a na jednom mieste môže byť len jeden chrobáčik. Cieľom hry je usporiadať svojich chrobáčikov do jedného radu s tým, že stredný je umiestnený na vode.

(Herný plán nájdeš na zadnej strane.)

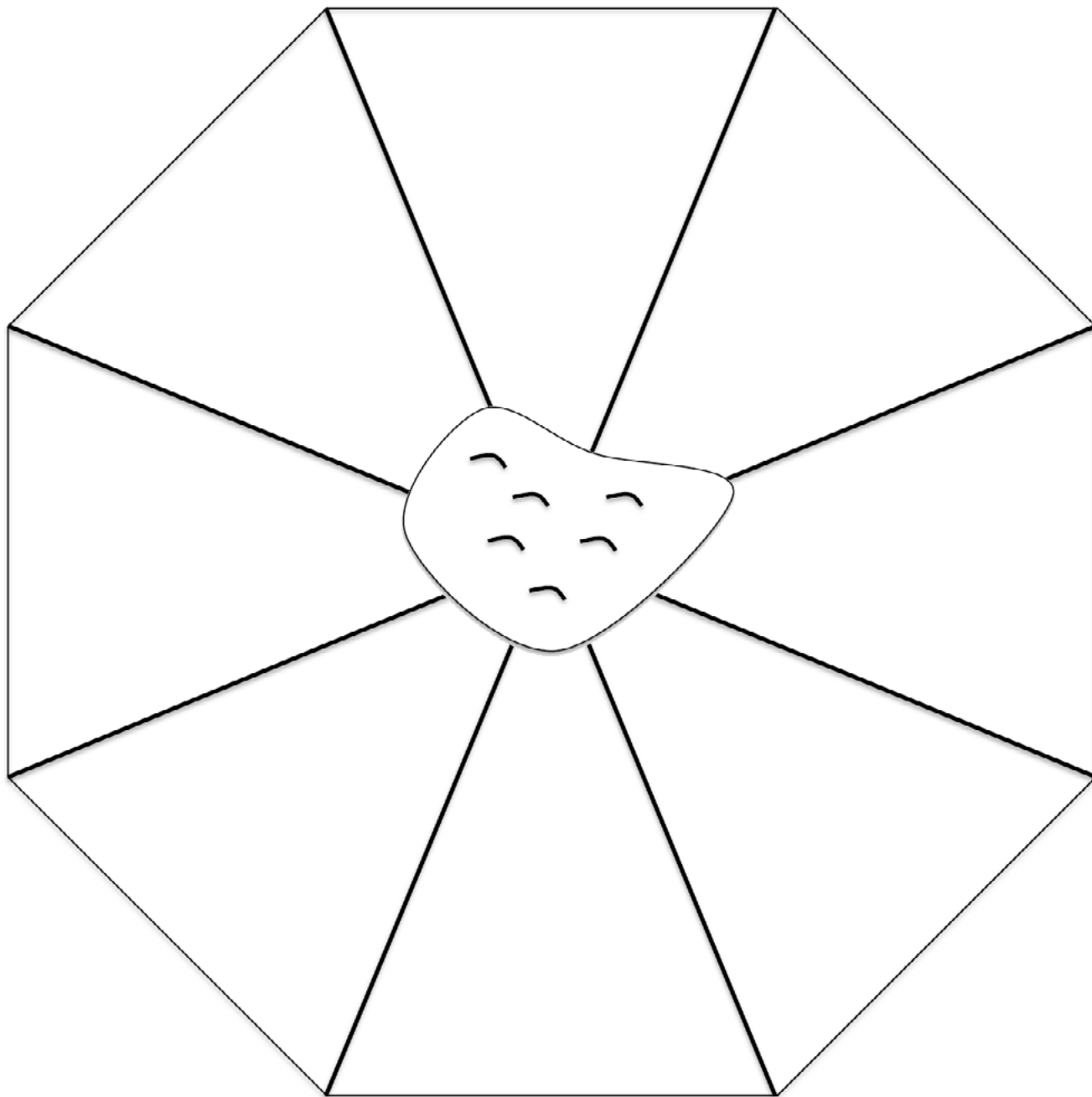

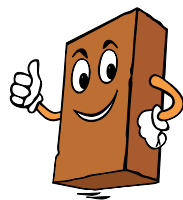
Zdroj: b-inspiredmama.com

SHISIMA

Herný plán

Verejnú zbierku Tehlička podporili ...

Organizátor

Reklamný partner

Hlavný mediálny partner

Medialni partneri:

Katolícke
noviny

Vyveska.sk

KONZERVATÍVNY
DENNÍK POSTOJ

Pravda

don bosco dnes

Partneri:

Ďakujeme

Zostavili: Hana Ondrušová, Lenka Kytyrová, Zuzana Vhencáková, Zuzana Suchová

Textová úprava: Zuzana Svobodová

Fotografie: Adriana Mahdalová, Monika Froncová

Tlač: ProfiPrint, s.r.o.

Design by Martin Malina | www.martinmalina.sk

www.tehlicka.sk

Vydalo: SAVIO o. z., Miletičova 7, 821 08 Bratislava,
prvé vydanie, Bratislava 2018